

Research in Curriculum Planning Vol 20, No 52(continus 79)
Winter 2024, Pages 94-109**پژوهشی در برنامه‌ریزی درسی**سال بیستم، دوره دوم، شماره 52 (پیاپی 79)
زمستان 1402، صفحات 94-109**Designing a model of the curriculum of skills training in the first year of high school**
Narges Razani¹, Mohammad Nourian², Ali Asghar Khalaghy³, Maryam Gol Babaei⁴¹Ph.D. student of Curriculum Planning, Islamic Azad University, South Branch, Iran.²Faculty of Science Islamic Azad University, South Tehran branch, Iran.³Faculty member and assistant professor of Shahid Rajaei University, Iran.⁴Faculty member and assistant professor, Islamic Azad University, Tehran South branch, Iran.**Abstract**

The present study was conducted with the aim of designing the curriculum of skills training in the first year of secondary school. The data of this research was conducted using interpretative phenomenology method which is a qualitative approach, the community included designers, specialists and experts of the curriculum of the first secondary school from the five provinces of Lorestan, Hormozgan, Tehran, South Khorasan and Isfahan, there were 10 of these people. They were selected as a sample by purposeful sampling. And to collect information, a semi-structured interview was conducted with these people. The purpose of choosing these people was their experience and being included in the text of the skill training curriculum. After collecting and analyzing the data, a model of data analysis was presented. The data were analyzed based on thematic analysis, and the results of the content analysis are: Klein elements in the curriculum: 1- The goals include: preparation for employment, preparation for entrepreneurship, formation of professional identity, identification of talents and 2- content, virtual content, written content, practical content and integrated content 3- teaching-learning strategies including: direct teaching methods, active and collaborative methods and integrated methods 4- Suitable materials, resources and tools including: educational media, workshop tools and equipment, mobile workshops, new technologies and social networks 5- Evaluation methods including: project-based evaluation, integrated evaluation, process evaluation and self-evaluation 6- Students' activities include: scientific visits, practical activities and cognitive activities in real and virtual space. 7- Teaching time includes: increasing current time, providing short-term training and floating and mobile training time. 8- Education space including: use of virtual space and simulators, use of equipped places outside the school and insufficient workshop space in schools 9- Grouping of students" which all participants only mentioned as They did not mention it.

KeyWords: Curriculum, interpretive phenomenology, first year of high school, skill training**طراحی الگوی برنامه درسی مهارت آموزی در دوره اول متوسطه**نرگس رازانی¹، محمدنوریان²، علی اکبر خالقی³، مریم گلبابایی⁴¹دانشجوی دکتری برنامه ریزی درسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران جنوب، تهران، ایران.²دانشیار، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران جنوب، تهران، ایران.³استادیار، دانشگاه شهید رجایی، تهران، ایران.⁴استادیار، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران جنوب، تهران، ایران.**چکیده**

پژوهش حاضر با هدف طراحی برنامه درسی مهارت‌آموزی در دوره اول متوسطه انجام گرفت. داده‌های این پژوهش به روش پدیدارشناسی تفسیری که یک رویکرد کیفی است، انجام شد جامعه شامل طراحان، متخصصان و کارشناسان برنامه درسی دوره اول متوسطه بود از پنج استان لرستان، هرمزگان، تهران، خراسان جنوبی و اصفهان بودند 10 نفر از این افراد به شیوه نمونه‌گیری هدفمند به عنوان نمونه انتخاب شدند. و برای جمع‌آوری اطلاعات به صورت مصاحبه نیمه ساختاریافته با این افراد گفتگو شد. هدف از انتخاب این افراد، تجربه‌ی آن‌ها و قرار گرفتن در متن برنامه درسی مهارت آموزی بود. پس از جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها، مدلی از تحلیل داده‌ها ارائه گردید. داده‌ها بر اساس تحلیل مضمون تجزیه و تحلیل شدند که نتایج حاصل از تحلیل محتوا عبارتند از: عناصر کلان در برنامه درسی: «1- اهداف شامل: آماده‌سازی برای اشتغال، آماده‌سازی برای کارآفرینی، شکل‌گیری هویت حرفه‌ای، شناسایی استعدادها و تقویت دست‌ورزی 2- محتوا محتوای مجازی محتوای مکتوب محتوای عملی و محتوای تلفیقی 3- راهبردهای یاددهی-یادگیری شامل: روش‌های آموزش مستقیم، روش‌های فعال و مشارکتی و روش‌های تلفیقی 4- مواد، منابع و ابزار مناسب شامل: رسانه‌های آموزشی، ابزار و وسایل کارگاهی، کارگاه‌های سیار، فناوری‌های نوین و شبکه‌های اجتماعی 5- روش‌های ارزشیابی شامل: ارزشیابی پروژه محور، ارزشیابی تلفیقی، ارزشیابی فرآیندی و خودارزیابی 6- فعالیت‌های دانش‌آموزان شامل: بازدیدهای علمی، فعالیت‌های عملی و فعالیت‌های شناختی در فضای حقیقی و مجازی 7- زمان ارائه آموزش شامل: افزایش زمان فعلی، ارائه آموزش‌های کوتاه مدت و زمان آموزش شناور و سیار. 8- فضای آموزش شامل: استفاده از فضای مجازی و شبیه‌سازها، استفاده از مکان‌های مجهز خارج از مدرسه و ناکافی بودن فضای کارگاهی مدارس 9- گروه‌بندی دانش‌آموزان» که همه شرکت‌کنندگان فقط به عنوان اشاره کرده و به چند و چون آن اشاره‌ای نمودند.

واژگان کلیدی: برنامه درسی، پدیدارشناسی تفسیری، دوره اول متوسطه، مهارت آموزی

مقدمه

همچنین قابلیت و توانمندی مواجهه با چالش‌های زندگی را داشته باشند. هایم، هایلپورن و دادینگتون Higham, Heilbornn and Doddingto (2018) و تغییرات پرشتاب و غیر قابل پیش بینی دنیای حاضر را کسب کرده، (Serdyukov, 2017) تا برای زندگی در نامشخص آماده شوند. همان‌گونه که جان دیویی معتقد است: «تعلیم و تربیت، آماده شدن برای زندگی نیست، بلکه خود زندگی است»؛ برای آن که نظام تربیت و به ویژه مدارس در ساختن زندگی اثربخش ضروری به نظر می‌رسد محل کسب علم شبیه ساز زندگی واقعی باشد. در مقابل سرعت تغییر در مدارس بسیار نا امید کننده بوده (Serdyukov, 2017) و نظام آموزشی موجود برای بسیاری از جوانان به دلیل قید و بندهای آن که معطوف به آزمون سراسری است خسته کننده و کم اهمیت است (Indi, 2015). سیستم‌های تربیتی ما به اندازه کافی نتوانسته اند همه دانش آموزان را با دانش و مهارت‌های اساسی قرن بیست و یکم که لازمه موفقیت در زندگی، کار و شهروندی است آماده کند (Roshan Zamir, 2021):

بنابراین ضروری به نظر می‌رسد به آموزش‌های حرفه‌ای به عنوان عامل مهم افزایش سرمایه‌های انسانی توجه ویژه شود. و در برنامه ریزی‌ها به عنوان یک زیر ساخت اساسی بیش از پیش در نظر گرفته شود. پیشرفت و توسعه جوامع در گروی سرمایه‌های انسانی صاحب مهارت می‌باشد. برای پیشرفت و توسعه نیازمند جامعه‌ای خلاق، و با مهارت هستیم و کشف استعدادها، حرفه‌ای جوانان و ایجاد فرصت مناسب برای شکوفایی مهارت‌ها، ایجاد انگیزش در جوانان و نوجوانان برای کسب مهارت و ایجاد سیستم ارزیابی نظام آموزش مهارتی کشور، فراهم نمودن فرصت مناسب برای رقابت سالم میان جوانان کشور، معرفی آموزش‌های مهارتی و اهمیت نقش آن در توسعه اقتصاد به عموم مردم و جلب نظر مسئولان، بنگاه‌های اقتصادی، صنایع و تجارب حرفه‌ای، ایجاد بستر مناسب برای ارتقای مهارت‌های حرفه‌ای کشور تا سطح مهارت‌های جهانی و شناسایی کمبودها در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و برنامه ریزی برای رفع آن‌ها، شناسایی

امروزه، تربیت نیروی انسانی ماهر، متخصص و کارآمد از عوامل کلیدی و انکارناپذیر در توسعه اقتصادی و اجتماعی هر کشور محسوب می‌شود و هر نوع سرمایه‌گذاری کلان در بخش‌های مختلف اقتصادی نیازمند برنامه‌ریزی و سرمایه‌گذاری در بخش نیروی انسانی و توسعه منابع است. (Omidi and Arjanaki) در سال‌های اخیر توجه به کیفیت و گسترش آموزش‌های مهارتی و کار آفرینی در کشورهای توسعه 2018 یافته و در حال توسعه به منظور تربیت سرمایه‌های انسانی خلاق و ماهر رشد چشم گیری داشته است. تا جایی که مرکز اروپایی توسعه آموزش شغلی (European Centre for the Development of Vocational Training) آموزش و پرورش را تجهیز افراد به دانش، مهارت‌ها و مهارت‌های مورد نیاز در مشاغل خاص یا به طور گسترده تر در بازار کار است " تعریف می‌کند. تحولات چشمگیر و پرشتاب قرن 21 چالش و مطالبات جدیدی را در آماده سازی جوانان برای زندگی، دانشگاه، مشاغل و تبدیل شدن به شهروندی فعال فراهم آورده است و کودکانی که در سال 2018 وارد تعلیم و تربیت شده‌اند، در سال 2030 بزرگسالان جوانی خواهند بود که تسلط بر مهارت‌های، پایه‌ای خواندن، نوشتن و ریاضیات به تنهایی برای آن‌ها کافی نخواهد بود (Boss, 2018)؛ انجمن آموزش معلمان کالج‌های برای آمریکایی (American Association of Colleges for Teacher Education AACTE, 2018) (McLeod and Sharesk, 2018) توسعه و همکاری‌های اقتصادی در قرن 21 (TPartnership for 21st Century Skills, 2018)، (Boss and Larmer, 2018) بنابراین نظام آموزشی، می‌بایست دائماً بطور سیستمی، پایدار و تعمیم‌پذیر تکامل یابد. سردایکف و آموزش سنتی و معلم محور باید به سمت یاددهی و یادگیری یادگیرنده محور حرکت کند. باس و لارمر (Boss and Larmer, 2018) و افراد را به گونه‌های تربیت کند که قادر باشند انعطاف پذیر بوده و آنچه را که می‌دانند در زندگی واقعی تطبیق دهند و

استفاده شد. که به طور مختصر عنوان و تعریف ساده این عناصر آورده می‌شود:

اهداف (Objective): یک برنامه درسی به قصد ایجاد تغییرات در رفتار یادگیرنده اجرا می‌شود. در واقع این هدف ماست.

محتوا (Content): آنچه که باید آموخته شود و شامل اصول، روش‌ها، مفاهیم تعمیم‌ها و واقعیات مربوط به هر ماده درسی که باید آموخته شود محتوای آن ماده درسی است.

راهبردهای یاددهی یادگیری (Methodes learning teaching): مجموعه فعالیت‌هایی که با هدف تسهیل انتقال دانش و اطلاعات و فرآیندهای یادگیری انجام شد و به شیوه‌های کسب محتوا اشاره می‌کند. به تعبیر فتحی واجارگاه (fathiVajargah2009) از مهمترین وظایف برنامه درسی است.

مواد و منابع آموزشی (Material and Resources): مجموعه ای از مواد یا موقعیت‌ها که در راستای کمک به بهبود یادگیری فراگیر و ملموس کردن فرآیند یادگیری تهیه و تولید می‌شود.

فعالیت‌های یادگیری دانش آموزان (Learner Learning Activitices): عبارتست از تعامل و درگیری دانش آموزان در فرآیند یادگیری که سبب کسب تجربیات یادگیری آن‌ها می‌شود. تا حدی که هرچقدر سطح ای تعامل و درگیری و دخالت در فرآیند یادگیری بیشتر باشد به همان نسبت عمق یادگیری بیشتر است.

زمان آموزش (Instructional time): محتوای ماده درسی به همراه راهبردها و مواد درسی به منظور رسیدن به اهداف در یک چهارچوب زمانی مشخص ارائه می‌شود. بنابراین ضروری به نظر می‌رسد برنامه ریز درسی به مساله زمان توجه ویژه نماید.

فضای آموزش (Instructional space): فضایی که فرآیند یاددهی - یادگیری در درون آن انجام می‌گیرد بر این فرآیند به شدت تاثیر می‌گذارد به عقیده (Woolfolk 2001) فضای آموزشی باید موجب تحریک یادگیرندگان و ایجاد انگیزه در آنان شود و فعالیت‌های

و معرفی افراد ماهر و نخبه به صنایع و بنگاه‌های اقتصادی و ارتقای سطح استانداردهای آموزش مهارت در کشور از جمله اهداف برنامه‌های درسی مهارتی است. در دنیای رقابتی امروز مهارت آموزی نه تنها یک انتخاب نیست بلکه یک اجبار است. از همین روی، امروز دیگر آموزش فنی و حرفه ای یک مبحث درون مرزی و درون کشوری و ملی نیست، بلکه برای پرداختن به موضوع آموزش‌های مهارتی باید یک نگاه بین المللی به موضوع داشت؛ کشور با چشم انداز حضور مؤثر در عرصه بین المللی نوع جدیدی از تعاملات بین المللی را با استفاده از آموزش‌های فنی و حرفه ای طراحی و تحت عنوان دیپلماسی مهارت. به هر حال امروزه چه بخواهیم و چه نخواهیم ناگزیر هستیم با دیپلماسی مناسب مهارت و فناوری، بدون اتکا به منابع نفتی، نقشی شایسته در اقتصاد جهانی ایفا نماییم. کسب جایگاه مناسب در منطقه و جهان مستلزم شناخت و تعیین اصول دیپلماسی مهارت و فناوری است آموزش‌های مهارتی مانند سایر آموزش‌ها جهت اجرای مطلوب، نیازمند تدوین و تنظیم برنامه درسی متشکل از عناصر مختلف است که هرکدام از اندیشمندان حوزه برنامه درسی (Tyler,1977)، (1991)، (Klin, Taba,1962) و... به آن اشاره کرده اند. یکی از مهمترین این عناصر، اهداف است که جهت دهنده و سنگ بنای نظام آموزشی است.

(Bobbitt,1941) برنامه درسی مهارت آموزی مدلی خطی است، در این مدل‌ها اهداف از قبل واضح و مشخص هستند. بابت اهداف برنامه درسی را هماهنگ با نیازهای دانش آموزان و جامعه صنعتی جدید می‌دانست. شوبرت (Schubert) 1980 (Bobbitt) 1924، به عبارتی روشنتر، فرایند برنامه ریزی درسی بابت شامل: 1- تحلیل تجربه انسانی، 2- تحلیل شغل، 3- استخراج اهداف، 4- انتخاب اهداف، 5- برنامه ریزی عنصر مهم دیگر روش‌های یاد دهی - یادگیری است که مجموعه فعالیت‌هایی که توسط معلم و به منظور تسهیل و هدایت یادگیری انجام می‌شود. با توجه به پاسخ‌های شرکت کنندگان در این پژوهش از عناصر برنامه درسی به روش طبقه بندی نه گانه کلاین

(Darrani et al 2015) و همکاران (Marjani, 2014) درانی و همکاران (2015) به روش‌های آموزش مستقیم، توضیحی، روش‌های دانشی، سخنرانی، پرسش و پاسخ، ساخت دانش و مشاهده را برای برنامه درسی مهارت‌آموزی مناسب می‌دانند. علی‌رغم اینکه در سال‌های اخیر تا حدودی به مبحث مهارت‌آموزی پرداخته شده و پژوهش‌هایی انجام شده است، و طرح و برنامه‌هایی با هدف مهارت‌آموزی در دوره اول متوسطه (حوزه‌های کار و فناوری و فرهنگ و هنر برنامه درسی ملی از سال 1391، برنامه خود اتکایی مدارس شبانه روزی از سال 1391، ایران مهارت از سال 1396 به مدت 4 سال، برنامه ویژه مدرسه از سال 1398 به مدت سه سال، هر دانش‌آموز حداقل یک مهارت از سال 1399 به مدت دو سال). که الگوی منسجمی در دوره اول متوسطه که تمامی عناصر را در برداشته ارائه نشده است بنابر این پژوهشگر در پژوهش حاضر درصدد بود از نگاه متخصصان این حوزه عناصر برنامه درسی مهارت‌آموزی در دوره اول متوسطه را مورد تحلیل قرار دهد و به این سوالات پاسخ دهد: 1- هدف برنامه درسی مهارت‌آموزی در دوره اول متوسطه چیست؟ 2- محتوای برنامه درسی مهارت‌آموزی در دوره اول متوسطه کدام است؟ 3- راهبردهای یاد‌دهی یادگیری برنامه درسی مهارت‌آموزی در دوره اول متوسطه کدامند؟ 4- شما مواد منابع و ابزار مناسب برنامه درسی مهارت‌آموزی در دوره اول متوسطه کدامند؟ 5- روش‌های ارزشیابی برنامه درسی مهارت‌آموزی در دوره اول متوسطه چیست؟ 6- فعالیت‌های دانش‌آموزان در برنامه درسی مهارت‌آموزی در دوره اول متوسطه چیست؟ 7- به نظر شما زمان برای ارائه مطالب برنامه درسی مهارت‌آموزی در دوره اول متوسطه چگونه باید باشد؟ 8- به نظر شما گروه‌بندی دانش‌آموزان برنامه درسی مهارت‌آموزی در دوره اول متوسطه چگونه باید باشد؟ 9- به نظر شما فضای مناسب برنامه درسی مهارت‌آموزی در دوره اول متوسطه چگونه است؟

یادگیری را تسهیل کند. گروه بندی دانش آموزان (Learners Grouping): اشاره به گروه‌های داخل کلاس دارد که بر حسب محتوا و راهبردهای یاددهی یادگیری متفاوت است. ارزشیابی (Evaluation): فرآیندی است که به منظور تصمیم‌گیری درباره این فعالیت‌های آموزشی معلم و کوشش‌های یادگیری دانش‌آموزان به نتایج مطلوب انجامیده است صورت می‌گیرد. تحقیقات مختلفی در رابطه با برنامه درسی مهارت‌آموزی انجام گرفته است که محققان طی این تحقیقات عناصر برنامه درسی از جمله هدف و روش‌های یاددهی و یادگیری را مشخص کرده‌اند. میرزا محمدی و همکاران اهداف مهارت‌آموزی را افزایش اثربخشی، کسب مهارت لازم برای ایفای وظایف محوله، عزتی و همکاران اهداف را ایجاد توانایی ساخت وسایل، تفکر سیستمی، آموزش مفاهیم فناورانه و مهارت کار با رایانه دانسته است. (Miguel Vicente. Lopez Soblechero, 2014). کسب شایستگی و افزایش تقاضا برای شغل را هدف برنامه درسی مهارت‌آموزی و ادريس و امبودی نیز هدف مهارت‌آموزی را فرصت اشتغال، (Lon 2018) هدف را رفع کمبود نیروی کار (2006). (Bowers) آمادگی حرفه‌ای دانش‌آموزان و (Grolman, 2017) ارتقای حرفه‌ای دانسته‌اند. در مورد روش‌های یاددهی و یادگیری نیز به اکثر روش‌ها اشاره شده است روش‌های فعال و مشارکتی (Bowers, 2006) (Moradidehagh et al, 2020) روش کار گروهی (Assare et al, 2023) روش‌های تلفیقی و حل مساله، گردش علمی نمایشی، یادگیری جنبشی حرکتی (Lopez and et al, 2014) روش‌های تعاملی، آموزش از راه دور و آموزش آنلاین (Toppin. Ian, 2018). (Ghanai et al, 2013) و صدری و همکاران (sadri et ai, 2014) به فعالیت عملی (جرولمن)، (Grollmann, 2008) روش کارآموزی و در مقابل (میرزا محمدی و همکاران (Mirza Mohammadi et al) (ایروانی و مرجانی، Irvani and

روش پژوهش

برنامه ریزی درسی مهارت آموزی دوره اول متوسطه بودند. دلیل انتخاب این افراد، قرار داشتن آنها در متن است. برای گردآوری داده‌ها از مصاحبه‌های عمیق و نیمه ساختاریافته استفاده شد. انتخاب مشارکت کنندگان مبتنی بر ملاک: الف- برخورداری از تخصص لازم در طراحی برنامه درسی مهارت آموزی دوره اول متوسطه، ب- انتخاب بر اساس دارا بودن سابقه کار و فعالیت، ج- انتخاب بر اساس مدرک دکتری و کارشناسی ارشد، د- علاقه مندی به شرکت در فرآیند مصاحبه بود. ویژگی‌های جمعیت شناختی مشارکت کنندگان در پژوهش در جدول 1 ارائه شده است.

برای انجام پژوهش حاضر از روش پدیدارشناسی تفسیری استفاده شده است. این روش نیز در پژوهش‌هایی معطوف به محتوای تجربه بشری که مستلزم ادراک، تفکر و عمل است، استفاده می‌شود و به ادراکات مشترک افراد را برای دستیابی به فهمی از زیست جهان‌شان مورد بررسی قرار داده و به روشنگری از چگونگی اثرگذاری این ادراکات مشترک بر عمل آنان می‌پردازد. در این پژوهش، جامعه هدف شامل متخصصان، کارشناسان برنامه ریزی و برنامه ریزان مهارت آموزی در دوره اول متوسطه بود روش نمونه گیری هدفمند از نوع ملاکی بود. مشارکت کنندگان در پژوهش حاضر، گروه کارشناسان طراحان، متخصصان

جدول شماره 1 ویژگی‌های جمعیت شناختی مشارکت کنندگان در ستاد و استان‌ها

کد	جنسیت	مدرک تحصیلی	رشته تحصیلی	سمت	سابقه فعالیت
1	مرد	دکتری	برنامه ریزی درسی	مدیرکل استان	33
2	مرد	کارشناس ارشد	تکنولوژی آموزشی	کارشناس ستاد	33
3	زن	دکتری	برنامه ریزی درسی	مدیرکل ستاد	37
4	مرد	کارشناسی ارشد	برنامه ریزی درسی	کارشناس ستاد	33
5	زن	دکتری	تحقیقات آموزشی	کارشناس ستاد	30
6	زن	دکتری	برنامه ریزی درسی	کارشناس استان	16
7	زن	دکتری	برنامه ریزی درسی	کارشناس استان	18
8	مرد	دکتری	برنامه ریزی درسی	معاون استان	30
9	مرد	کارشناسی ارشد	برنامه ریزی آموزشی	معاون استان	32
10	زن	دکتری	برنامه ریزی درسی	رییس اداره ستاد	26

روش تجزیه و تحلیل داده

برای تحلیل داده‌های این پژوهش با استفاده از روش تحلیل مضمون (Thematic analysis) استفاده شد ابتدا شواهد مضمون مشخص شد سپس مضمون‌های فرعی استخراج شد و در نهایت مضمون‌های اصلی تعیین شدند و سپس پژوهشگر به تحلیل و تفسیر هر کدام از مضامین پرداخته است.

ابزار اندازه گیری و تجزیه و تحلیل داده‌ها

ابزار گردآوری داده‌ها در این پژوهش مصاحبه نیمه

ساختاریافته بین 40 تا 75 دقیقه انجام گرفت به طوری که اهداف و سؤالات پژوهش را شامل می‌شد. در راستای انجام مصاحبه‌ها در همان ابتدا پژوهش گر پس از معرفی خود و اطمینان از محرمانه بودن اطلاعات، به مصاحبه شوندگان اطلاع داده شد که هدف از این پژوهش شناسایی الگوی برنامه درسی مهارت آموزی در دوره اول متوسطه است. سپس بر اساس سؤالات تدوین شده، مصاحبه‌های فردی انجام گرفت و در پایان از مصاحبه شوندگان درخواست گردید، در مورد آنچه در مصاحبه گذشته است اگر نظر خاصی دارند مطرح نمایند در این

- 5- به نظر شما روش‌های ارزشیابی برنامه درسی مهارت‌آموزی در دوره اول متوسطه چیست؟
- 6- به نظر شما فعالیت‌های دانش‌آموزان در برنامه درسی مهارت‌آموزی در دوره اول متوسطه چیست؟
- 7- به نظر شما زمان برای ارائه مطالب برنامه درسی مهارت‌آموزی در دوره اول متوسطه چگونه باید باشد؟
- 8- به نظر شما گروه‌بندی دانش‌آموزان در برنامه درسی مهارت‌آموزی در دوره اول متوسطه چگونه باید باشد؟
- 9- به نظر شما فضای مناسب برنامه درسی مهارت‌آموزی در دوره اول متوسطه چگونه است؟

- پژوهش ابتدا شواهد مضمون جمع آوری شد، مضامین مناسب به بخش‌های مختلف داده‌ها اختصاص یافت، در مرحله دوم مضامین فرعی طبقه‌بندی و سپس مضامین اصلی به شرح جداول زیر مشخص شدند.
- سوالات مصاحبه نیمه ساختار یافته به شرح ذیل بود:
- 1- به نظر شما هدف برنامه درسی مهارت‌آموزی در دوره اول متوسطه چیست؟
- 2- به نظر شما محتوای برنامه درسی مهارت‌آموزی در دوره اول متوسطه کدام است؟
- 3- به نظر شما راهبردهای یاد دهی یادگیری برنامه درسی مهارت‌آموزی در دوره اول متوسطه کدامند؟
- 4- به نظر شما مواد منابع و ابزار مناسب برنامه درسی مهارت‌آموزی در دوره اول متوسطه کدامند؟

یافته‌ها:

جدول شماره 2 اهداف برنامه درسی مهارت‌آموزی در دوره اول متوسطه

مضمون اصلی	مضمون فرعی	شواهد مضمون	مصاحبه شونده
کشف استعدادها	شناسایی استعدادهای دانش‌آموزان	مهم‌ترین هدف تغییر نگرش دانش‌آموزان و کشف استعدادهای مهارتی آنهاست	شماره 6
	شکوفایی استعدادهای درونی دانش‌آموزان	زمینه‌سازی برای بروز شکوفایی استعدادهای درونی دانش‌آموزان	شماره 9
آماده‌سازی برای کار آفرینی	آموزش مهارت‌های پایه کار آفرینی	زمینه‌سازی برای اشتغال زایی و ظرفیت‌های محلی	شماره 2
	فرهنگ کار آفرینی	بایستی فرهنگ سازی کند کارآفرین شوند	شماره 4
آماده‌سازی برای اشتغال	مهیا کردن زمینه اشتغال	زمینه‌سازی برای اشتغال و انتخاب شغل در آینده	شماره 6
دست‌ورزی	هماهنگی بین دست و مغز	مهارت‌آموزی باید به دست‌ورزی بینجامد و دانش‌آموز بتواند از دست‌اندر کار استفاده کند و بین دست و مغز هماهنگی ایجاد کند.	شماره 10
شکل‌گیری هویت حرفه‌ای	تنیدگی هویت حرفه‌ای با سایر هویت‌ها	اهداف دوره متوسطه اول هدف دوره شکل‌گیری هویت حرفه‌ای است هویت حرفه‌ای با دیگر ابعاد هویت در هم تنیده است	شماره 1
	هویت‌یابی در دانش‌آموزان	دانش‌آموزان دنبال هویت‌یابی هستند	شماره 5

همان‌طور که از جدول فوق پیداست: هدف‌های برنامه درسی دوره اول متوسطه از نظر مصاحبه‌شوندگان عبارتند از: آماده‌سازی برای اشتغال، آماده‌سازی برای کارآفرینی، شکل‌گیری هویت حرفه‌ای، شناسایی استعدادها و دست‌ورزی

همان‌طور که از جدول فوق پیداست: هدف‌های برنامه درسی دوره اول متوسطه از نظر مصاحبه‌شوندگان عبارتند از: آماده‌سازی برای اشتغال، آماده‌سازی برای کارآفرینی، شکل‌گیری هویت حرفه‌ای، شناسایی استعدادها و دست‌ورزی

جدول شماره 3 محتوای برنامه درسی مهارت آموزی در دوره اول متوسطه

مضمون اصلی	مضمون فرعی	شواهد مضمون	مصاحبه شونده
محتوای مجازی	فعالیت‌ها و پروژه‌ها محتوای مجازی	محتوا فقط کتاب نیست فیلم پادکست بازی پروژه‌های مجازی و ... انیمیشن	شماره 1
	و فعالیت‌ها مسابقات و پروژه‌ها و محتوای مجازی	برخی محتواهای مهارتی در قالب محتواهای مجازی هستند	شماره 3
محتوای تلفیقی	تمام دروس مهارت‌هایی مانند مدیریتی و کار آفرینی بازاریابی و فرصت کسب و کار این زمینه رو فراهم کنیم	از نظر بنده محتوای مهارت‌های شغلی باید رویکرد تلفیقی باشد و بایستی در تمام دروس از جمله ریاضی و و از طریق تمام دروس هویت‌هایی مانند مدیریت و کار آفرینی بازاریابی و فرصت کسب و کار این زمینه رو فراهم کنیم	شماره 10
	ترکیب همزمان دانش مهارت و نگرش در محتوای تمام کتب درسی	دانش آموزان باید ترکیب همزمان دانش مهارت و نگرش در محتوای کتب درسی ویژگی اصلی دروس مهارتی است فرهنگ و هنر و کار و فناوری و در تدوین محتوا رویکرد یادگیری فعال و دانش آموزان را سوق بدهیم به صنایع بومی و محلی و سوق بدهیم و با فناوری اطلاعات و تلفیق کنیم.	شماره 8
	مجموعه مهارت‌ها را در بین دروس	مجموعه مهارت‌ها را در بین دروس تقسیم کنیم.	شماره 1
فعالیت‌های عملی	انجام کارهای عملی توسط دانش آموزان	سوق دادن به سمت کارهای عملی و دور شدن از انتزاع کارهای عملی	شماره 4
محتوای مکتوب	محتوای مکتوب آشنایی با مشاغل	شناخت مشاغل را در بر داشته باشد و دانش آموزان را با مشاغل مختلف آشنا نماید.	شماره 2
	کتاب مکتوب که مبانی نظری و عملی و ابزار شناسی و موارد ایمنی	شامل کتاب مکتوب که مبانی نظری و عملی و ابزار شناسی ونحوه کار با آن‌ها و موارد ایمنی را در بر دارد.	شماره 10
	محتوای مکتوب مبتنی بر نیازهای دانش آموزان	محتوای مکتوب مبتنی بر نیازهای دانش آموزان زیبایی شناختی و توجه به مهارت‌های کارآفرینی	شماره 5

همان طور که از جدول فوق پیداست: محتوای برنامه درسی دوره اول متوسطه عبارتند از: محتواهای مجازی شامل (انیمیشن، بازی، فعالیت‌ها و پروژه‌ها و...)، محتوای مکتوب شامل: (آشنایی با مشاغل و ابزار شناسی و نحوه کار با آن‌ها و محتوای مبتنی بر نیازهای دانش آموزان زیبایی شناختی و تاکید بر مهارت‌های کارآفرینی) محتوای عملی و رویکرد تلفیقی.

جدول شماره 4 راهبردهای یاددهی یادگیری برنامه درسی مهارت آموزی در دوره اول متوسطه

مضمون اصلی	مضمون فرعی	شواهد مضمون	مصاحبه شونده
روش آموزش	روش‌های غیر فعال	معلم آموزش دهنده است و از روش‌های سخنرانی توضیحی و ... استفاده می‌کند.	شماره 2
مستقیم	روش‌های معلم محور	معلم محور تدریس مهارتی است توضیحی استاد شاگردی	شماره 3
روش‌های فعال و	روش‌های عملی و پروژه ای	معلم نقش راهنما و روش‌های فعال و پروژه داده می‌شود و چون پروژه‌هایی به دانش آموزان داده می‌شود تا پایان سال روش‌های تدریس پروژه محور و نیز روش‌های ساختن گرا و	شماره 8

مشارکتی	روش‌های ارزیابی خودارزیاب و ارزیابی دیگران و پرورش دانش نگرش و مهارت خودش رو مدیریت کند یا استفاده از روش استاد شاگردی و دانش آموز را به عنوان استادکار در نظر بگیریم.		
روش‌های پروژه ای، کاوشگری.	لازم به ذکر است بهره مندی از روش بستگی به هدف و محتوای برنامه درسی دارد. لیکن روش‌های پروژه ای، کاوشگری و بدیعه پردازی پیشنهاد می‌شود.	شماره 9	
استفاده از روش‌های دانش آموز محور	روش‌های تدریس دانش آموز محور مثل یادگیری شخصی سازی شده، یادگیری مبتنی بر بازی، گیمیفیکیشن یا بازیوارسازی آموزش، آموزش تفکیکی، یادگیری مبتنی بر پژوهش، یادگیری از طریق سفر پژوهشی در روش‌های تدریس مهارتی استفاده گردد همچنین از روش‌های همیاری از جمله کارایی تیم و تدریس اعضا نیز توصیه می‌شود.	شماره 5	
روش تلفیقی	روش‌های پروژه محوری و روش‌های مشارکتی و روش کارگروهی و روش انفرادی رو هم تجربه کردم و روش‌های اجتماعی فعال و کلا هیچ روشی را نباید کنار بگذاریم روش تدریس تلفیقی باشد.	شماره 10	

همان طور که جدول فوق نشان می‌دهد: راهبردهای روش‌های آموزش مستقیم، روش‌های فعال و یاددهی یادگیری در برنامه درسی مهارت آموزی دوره مشارکتی و روش‌های تلفیقی اول متوسطه عبارتند از:

جدول شماره 5 مواد منابع و ابزار مناسب برنامه درسی مهارت آموزی در دوره اول متوسطه

مضمون اصلی	مضمون فرعی	شواهد مضمون	مصاحبه شونده
رسانه‌های آموزشی	استفاده از تمامی ابزارهای محلی و رسانه‌ها	ما باید از تمامی مواد منابع ابزار محلی چه کتاب چه فیلم، انیمیشن، استفاده از مطالعات تطبیقی سایر کشورها رسانه‌های آموزشی و شبکه‌های اجتماعی رسانه‌ها استفاده کنیم	شماره 2
ابزار و وسایل کارگاهی	تجهیزات کارگاهی ابزار و وسایل کارگاهی	مواد و منابع به روز و وابزارشامل تجهیزات کارگاهی ابزار و وسایل کارگاهی	شماره 3
کارگاه‌های سیار	استفاده از کارگاه‌ها سیار و منابع مالی	نیروی انسانی زمان و مدیریت زمان مهم هستند نیمه تجویزی بودن داشتن کارگاه‌های سیار بازدیداز مراکز و منابع مالی هم مهم هستند	شماره 10
فناوری‌های نوین و شبکه‌های اجتماعی	اسناد بالادستی و سیاست‌های کلی	منابع اصلی شامل شبکه‌های اجتماعی از قبیل اینستاگرام تلگرام و آموزش‌های آنلاین هستند و استفاده از فناوری‌ها و شبکه‌های جهانی و تلگرام و آموزش‌های مجازی	شماره 8

همان طور که مصاحبه شوندگان پاسخ داده اند: مواد منابع و ابزار مناسب برنامه درسی مهارت آموزی در دوره اول متوسطه عبارتند از: رسانه‌های آموزشی، ابزار و وسایل کارگاهی، کارگاه‌های سیار فناوری‌های نوین و شبکه‌های اجتماعی.

جدول شماره 6 روش‌های ارزشیابی برنامه درسی مهارت آموزی در دوره اول متوسطه

مضمون اصلی	مضمون فرعی	شواهد مضمون	مصاحبه شونده
پروژه محور	ارزشیابی از کارهای عملی و فعالیت‌های انجام شده در طول سال	مبتنی بر کار عملی و کارآموزی و ارزشیابی فرآیند محور و کار پوشه در طول سال تحصیلی با اجرای پروژه‌ها و پودمان‌ها توسط دانش آموزان و گروه‌های دانش آموزان انجام می‌شود.	شماره 3

شماره 2	ارزشیابی ما فعالیت‌های پروژه ای و عملکردی و نباید به سمت آزمون‌ها و سوالات پاسخ محور برویم و دست ورزی و ساخت و تولید ارزشیابی ماست و نمونه فعالیت‌های دانش آموزان ارزشیابی ما از آموخته‌های آنهاست	ارزشیابی فعالیت‌های پروژه‌ای و عملکردی	
شماره 1	روش ارزشیابی تلفیقی (کیفی-نمره ای)	ارزشیابی کیفی و نمره ای	روش ارزشیابی تلفیقی
شماره 5	پکیج ارزشیابی مهم هست از فرآیند هم باشد و بازخوردهایی که بیرون بیایم خروجی هم از بازخوردهایی که می‌گیریم و نتایج ارزیابی که از محیط می‌گیریم.	ارزشیابی از تمام مراحل	ارزشیابی فرآیندی
شماره 4	ارزشیابی در ابتدا و پس از آموزش‌ها انجام بشه تا پیشرفت دانش آموز را در سیر آموزش مهارت‌ها نشان دهد.	ارزشیابی ابتدا و پس از آموزش‌ها	
شماره 7	بهترین روش ارزشیابی در این نوع آموزش خود ارزیابی طرح اجرا شده توسط دانش آموز می‌باشد.	ارزیابی توسط خود دانش آموز	خودارزیابی

همان طور که مصاحبه شوندگان پاسخ داده اند: اول متوسطه عبارتند از: ارزشیابی پروژه محور، ارزشیابی روش‌های ارزشیابی برنامه درسی مهارت آموزی در دوره تلفیقی، ارزشیابی فرآیندی و خود ارزیابی

جدول شماره 7 فعالیت‌های دانش آموزان در برنامه درسی مهارت آموزی در دوره اول متوسطه

مضمون اصلی	مضمون فرعی	شواهد مضمون	مصاحبه شونده
بازدیدهای علمی	بازدیدها فعالیت‌های کارگاهی فعالیت در شبکه‌های اجتماعی و هر فعالیتی که انجام می‌دهند	مجموعه ای از اقدامات و طراحی‌های دبیران که منجر به یادگیری می‌شود شامل بازدیدهای علمی فعالیت‌های کارگاهی و هر فعالیتی که انجام می‌دهند جز فعالیت‌های یادگیرندگان است.	شماره 2
فعالیت‌های شناختی	نیازهای دانش آموزان مبنای هر نوع فعالیت قرار گیرد	فعالیت‌های دانش آموزان در راستای شکوفا سازی جنبه‌های مختلف وجودی آنان باشد. نیازهای دانش آموزان مبنای هر نوع فعالیت قرار گیرد.	شماره 8
فعالیت‌های عملی	سوق دانش آموزان علاقه مند به سمت مهارت آموزی می‌توان مسیر شغلی مناسب تری در بهترین زمان برایشان ترسیم کرد، لذا بهتر است به صورت گروهی و کارگاهی مهارت‌ها را آموزش داد.	هدف اصلی مقطع متوسطه اول شناسایی استعداد و توانمندی دانش آموز می‌باشد با سوق دانش آموزان علاقه مند به سمت مهارت آموزی می‌توان مسیر شغلی مناسب تری در بهترین زمان برایشان ترسیم کرد، لذا بهتر است به صورت گروهی و عملی و کارگاهی مهارت‌ها را آموزش داد.	شماره 9
	انجام فعالیت‌های کارگاهی	دانش آموزان فعالیت‌های کارگاهی انجام دهند.	شماره 2

همان طور که مصاحبه شوندگان پاسخ داده اند: فعالیت‌های دانش آموزان در برنامه درسی مهارت آموزی در دوره اول متوسطه عبارتند از: بازدیدهای علمی، فعالیت‌های عملی و فعالیت‌های شناختی در فضای حقیقی و مجازی

جدول شماره 8 زمان برای ارائه مطالب برنامه درسی مهارت‌آموزی در دوره اول متوسطه

مضمون اصلی	مضمون فرعی	شواهد مضمون	مصاحبه شونده
افزایش زمان فعلی	هر چه زمان بیشتر نتیجه بهتر	یکی از چالش‌ها زمان است و هر چه زمان بیشتری به این درس اختصاص دهیم نتیجه بهتری می‌گیریم و مثل سایر دروس نباید با این درس برخورد کرد و بایستی یک روز مهارتی در مدارس رو به این درس اختصاص داد و زمان مناسب برای این درس زمان بر است.	شماره 4
	هر چه قدر بیشتر بهتر	هر چه قدر بیشتر بهتر از دارالفنون به این طرف کم شده ما به شدت زمان کم داریم ی مهارت رو به صورت آزمایشی کار می‌کنیم و زمان نسبی رو در می‌آوریم و با توجه به آمایش سرزمین و تفاوت‌های فردی تفرانس را درمباریم مغز پیچیده تر با مهارت بیشتر به دست میاد.	شماره 5
ارایه آموزش‌های کوتاه مدت	دوره‌های کوتاه لابه لای برنامه درسی	در لابلائی برنامه درسی در تایم‌های کوتاهی یا در مدارسی که امکان نیست در پنجشنبه که تعطیله برنامه مهارت آموزی را انجام دهیم.	شماره 7
زمان آموزش شناور و سیار	زمان به صورت شناور	میتوان به صورت برنامه درسی در طول سال تحصیلی به صورت شناور برنامه ریزی کرد تا دانش آموزان در مسیر تکراری بودن نیافتند و آموزش متنوعی را شاهد باشیم.	شماره 6
	زمان شناور و سیار و متفاوت باشد	زمان بایستی شناور و سیار باشد و هر مهارت زمانش متفاوت باشد برا همه مهارت‌ها نمی‌شود یک زمان معین دز نظر گرفت	شماره 8

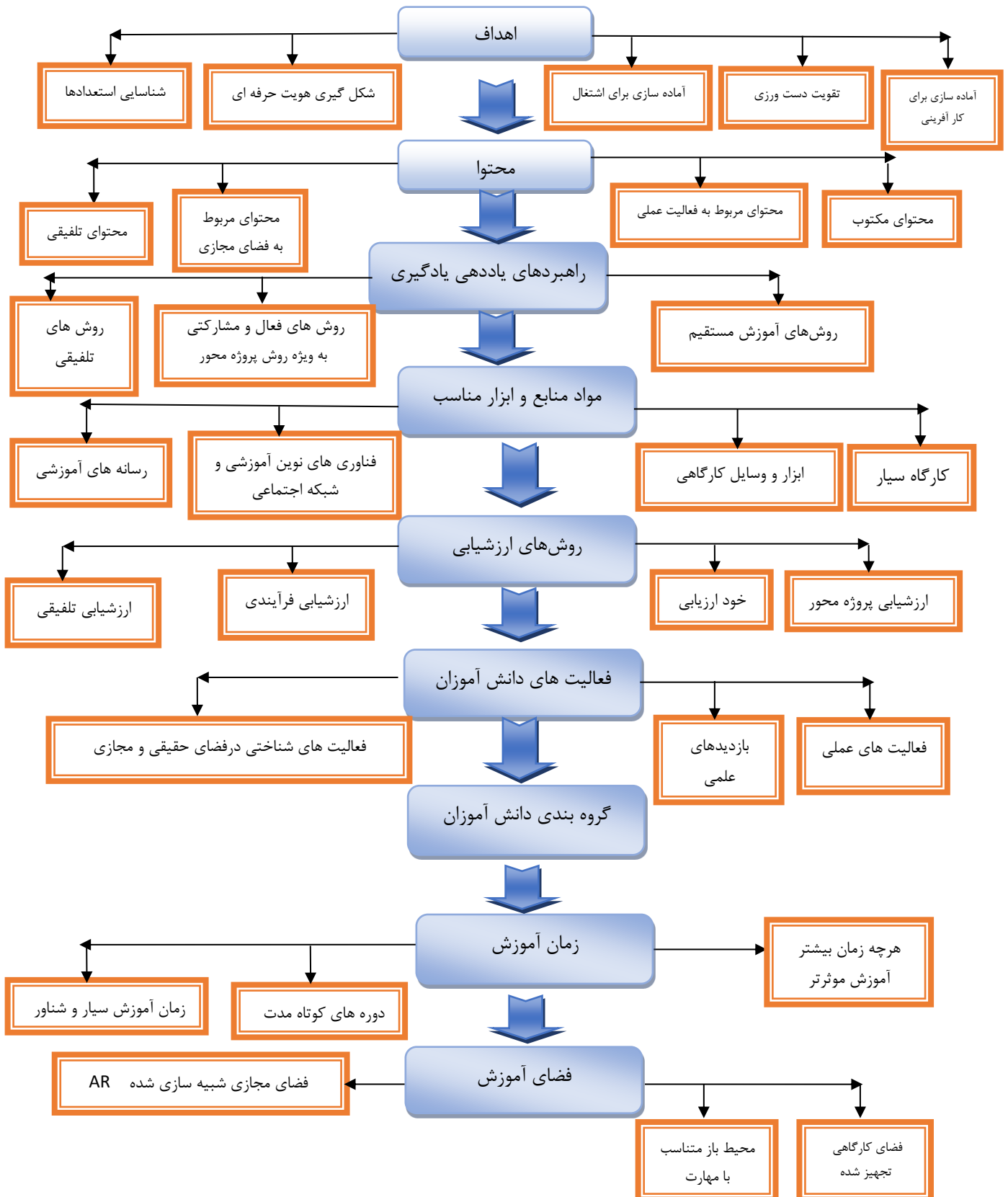
همان طور که برخی مصاحبه شونده‌گان پاسخ داده اند: ارائه مهارت‌های کوتاه مدت و سیار بودن زمان آموزش مهارت‌ها می‌تواند به نتیجه مورد نظر دست یابد. زمان برای ارائه مطالب برنامه درسی مهارت‌آموزی در دوره اول متوسطه ناکافی است و با افزایش زمان فعلی،

جدول شماره 9 فضای مناسب برای ارائه مطالب برنامه درسی مهارت‌آموزی در دوره اول متوسطه

مضمون اصلی	مضمون فرعی	شواهد مضمون	مصاحبه شونده
استفاده از مکانی خارج از مدرسه	بهره مندی از محیط‌های متنوع	بهره مندی از محیط‌های آموزشی متنوع و جذاب خارج از کلاس درس پیشنهاد می‌شود.	شماره 3
	استفاده از مکان‌های اردویی کارگاه‌ها و...	در قالب اردو مکان‌های تولیدی و یا جایی خارج از مدرسه	شماره 7
	استفاده از اماکن آموزش و پرورش	از ظرفیت هنرستان‌های کاردانش و فنی و حرفه ای بهره ببریم.	شماره 9
استفاده از فضای مجازی	شبیه سازی فضای مجازی	با خلاقیت می‌توانیم فضا را با شبیه سازها به مجازی ببریم.	شماره 6
ناکافی بودن فضای کارگاهی مدارس	کمبود فضای کارگاهی	مکان کارگاهی خیلی جاها نداریم	شماره 7
	کارگاه نداشتن مدارس	تعداد یک چهارم مدارس ما کارگاه دارن و ما مشکل محیط داریم.	شماره 6

همان طور که مصاحبه شونده‌گان پاسخ داده اند برنامه درسی مهارت‌آموزی در دوره اول متوسطه، عبارتند از: استفاده از فضای مجازی و شبیه سازها و (VR)، استفاده از مکان‌های مجهز خارج از مدرسه و ناکافی بودن فضای کارگاهی مدارس

برنامه درسی مهارت آموزی دوره اول متوسطه

بحث و نتیجه گیری

همان طور که قبلاً ذکر شد هدف پژوهش حاضر طراحی الگوی مهارت آموزی در دوره اول متوسطه است که در مدل زیر مشخص شده است 9 عنصر از عناصر برنامه ریزی کلاین (kiln) مورد بررسی قرار گرفته که در شکل ارتباط بین عناصر مشخص است.

مدل برنامه درسی مهارت آموزی در دوره اول متوسطه

هرچند که متولیان و خبرگان برنامه درسی مهارت آموزی دارای تخصص، تجربه و مهارت کافی هستند اما برای ارائه مدل برنامه درسی مهارت آموزی در دوره اول متوسطه علاوه بر مصاحبه با خبرگان و برنامه ریزان به نظر معلمان نیز باید توجه کرد و غفلت از تجربه معلمان به ویژه عناصری مانند روش‌های یاددهی و یادگیری، زمان محتوا و ... که مربوط به معلمان است ما را از اهداف قصد شده دور نگه می‌دارد. آموزش نیروی انسانی نیز گام مهمی است. که باید مورد توجه قرار گیرد. و جایی به آن اشاره نشده است.

از دید مصاحبه شوندگان اهداف برنامه درسی مهارت آموزی دوره اول متوسطه عبارتند از: آماده سازی برای اشتغال، آماده سازی برای کارآفرینی، شکل گیری هویت حرفه‌ای، شناسائی استعدادها و تقویت دست ورزی، همانطور که مشاهده می‌شود، مصاحبه شوندگان بیشتر به بعد اشتغال و آینده برنامه درسی مهارت آموزی پرداخته اند و غیر از هدف دست ورزی که حال و آینده را شامل می‌شود اهدافی مانند اثربخشی آموزشی و تاثیر بر یادگیری، و توسعه فراشناخت و تاثیرات اجتماعی و اقتصادی آن اشاره نکرده اند.

از دید مصاحبه شوندگان محتوای برنامه درسی مهارت آموزی دوره اول متوسطه عبارتست از: محتوای مکتوب، محتوای مجازی محتوای عملی و تلفیقی. مصاحبه شوندگان دیدگاه تجویزی برای محتوای برنامه درسی مهارت آموزی دوره اول متوسطه دارند. در صورتی که در دوره اول متوسطه برنامه درسی مهارت آموزی با توجه به مبحث هدایت تحصیلی محتوا بهتر است نیمه

تجویزی و توسط معلم و یا به کمک دانش آموزان تدوین شود.

از دید مصاحبه شوندگان راهبردهای یاددهی- یادگیری برنامه درسی مهارت آموزی دوره اول متوسطه عبارتست از: روش‌های پروژه محور، روش‌های آموزش مستقیم روش‌های فعال و مشارکتی و روش‌های تلفیقی. با اینکه روش تدریس پروژه ای جزئی از روش‌های تدریس فعال و مشارکتی است اما مصاحبه شوندگان تاکید بیشتری بر روش پروژه محور دارند.

مصاحبه شوندگان زمان برای ارائه مطالب برنامه درسی مهارت آموزی در دوره اول متوسطه ناکافی است و با افزایش زمان فعلی، ارائه مهارت‌های کوتاه مدت و سیار بودن زمان آموزش مهارت‌ها می‌توان به نتیجه مورد نظر دست یافت. در برنامه کنونی زمان برای ارائه مهارت‌ها در برنامه درسی ملی کافی نیست در سال‌های اخیر برنامه‌هایی مانند آموزش حرفه‌های مهارتی کوتاه مدت «ایران مهارت» و برنامه ویژه مدرسه طرح «بوم» به منظور پوشش دهی به زمان آموزش مهارت‌های حرفه ای در دوره اول متوسطه افزوده شده است.

مصاحبه شوندگان پاسخ داده اند فضای مناسب برای اجرای برنامه درسی مهارت آموزی در دوره اول متوسطه، عبارتند از: استفاده از فضای مجازی و شبیه سازها، استفاده از مکان‌های مجهز خارج از مدرسه و ناکافی بودن فضای کارگاهی مدارس.

برای ارائه مدل برنامه درسی مهارت آموزی در دوره اول متوسطه با توجه به کمبود تجهیزات نیازمند فضای مجازی و کارگاه‌های سیار و نیز استفاده از ظرفیت سایر اماکن آموزشی همجوار هستیم علاوه بر این از ظرفیت سایر ارگان‌ها نیز باید در قالب مسئولیت اجتماعی آن‌ها استفاده کرد.

نتایج به دست آمده با اهداف تحقیقات (Paul, 2018), (Gangu, 2020), (Idris Ambodi, 2016), (Malkpour Lepari, 1400), (Tapin Lan, 2018), (Kishi et al., 2020), (Parkovic, 2018), (Mehdi, 2014), (Betlemius, Carver, 2021), Dehaghi,

کاهش حجم و فشار کاری و استرس را به دنبال خواهد داشت.

با توجه به نتیجه به دست آمده بهتر است تصمیم‌گیرندگان آموزش و پرورش به صورت موردی و آزمایشی در چند مدرسه با شرایط و امکانات مختلف، الگوی مهارت‌آموزی را برای برنامه درسی کار و فناوری و فرهنگ و هنر که دو درس مهارت‌آموزی می‌باشند طراحی و تدوین کنند.

در راستای ترغیب و تقویت یادگیری مادام‌العمر، پیشنهاد می‌گردد علاوه بر استفاده از ظرفیت برنامه درسی مدرسه از ظرفیت‌های سایر فضاها (پژوهشسراهای دانش‌آموزی، هنرستان‌های کار و دانش و فنی و حرفه‌ای و کانون‌های تربیتی و ...)

اختصاص زمان بیشتر به آموزش‌های مهارتی و بازگشت یک ساعت آموزش به برنامه درسی کار و فناوری یا اختصاص روز مهارت‌آموزی از تجمیع فرهنگ و هنر و کار و فناوری

برون‌سپاری مهارت‌آموزی و استفاده از ظرفیت تمامی ارگان‌ها و دستگاه‌ها

استفاده از راه‌کارهای موقت از قبیل کارگاه‌های سیار آموزش کوتاه مدت معلمان و ..

بهره‌گیری از ظرفیت‌های لازم در فراهم کردن مواد و منابع مورد نیاز جهت آموزش برنامه درسی کار و فناوری از طریق امکانات سایر بخش‌های صنعتی و تولیدی کشور و مراکز یادگیری و آموزشگاهی و ..

توجه به اصل عدالت آموزشی و در نظر گرفتن نیازها، خواسته‌ها، تمایلات و امکانات بومی در مناطق آموزشی کم‌برخوردار برای برنامه درسی کار و فناوری ..

منابع

Bowers, Helen (2006). Curriculum design in vocational education. Fully refereed paper for the Australian Association for Research in Education – 2006 Conference 26 to 30 November 2006, Adelaide.

(Sadri, 2016) (Brown and Brown, 2010) , (Kanaani Khatb (Sofeli, 2017), (Fathi (Moradi and (Bagherpour and Parand, 2015), Azar, 2014) کاملا منطبق می‌باشد. شاید بتوان گفت یکی از مهمترین اهداف آموزش و پرورش هر کشوری آمادگی برای اشتغال و کار آفرینی است. (Ahmadi Moghim and Sakhdri) علاوه بر موارد فوق به افزایش توان نوآوری، افزایش سطح آگاهی و انگیزه فراگیران برای ترویج استارت آپها اشاره کرده است. (2016, Reinsfeld) در پژوهشی هدف برنامه درسی مهارت‌آموزی را افزایش درک دانش‌آموز از تنوعات جامعه عنوان کرده است. همانطور که مشاهده شد، مصاحبه‌شوندگان بیشتر به بعد اشتغال و آینده برنامه درسی مهارت‌آموزی پرداخته‌اند و غیر از هدف دست‌ورزی که حال و آینده را شامل می‌شود اهدافی مانند اثربخشی آموزشی و تاثیر بر یادگیری، و توسعه فراشناخت و تاثیرات اجتماعی و اقتصادی آن که در این پژوهش اشاره نشده است. حسن پور و شیخ زاده 1397 در پژوهش خود به روش تدریس مبتنی بر نقشه مفهومی اشاره کرده‌اند. (2016) (2016, Jafarkhani and Dehwari) (Abolhasani and Safai Mohd, در پژوهش‌های خود راهبرد آموزش به روش معکوس که در واقع یکی از روش‌های آموزش فعال است را مناسب برای برنامه درسی مهارت‌آموزی عنوان کرده‌اند. (Maleki, 2017) در اهمیت نقش عنصر زمان در برنامه درسی عنوان می‌کند که اگر روش‌های تدریس، بیش از زمان مقرر در برنامه نیاز باشد بخشی از اهداف در تدریس عقیم می‌مانند. از طرفی نیز اگر معلم در روش‌های تدریس نتواند از زمان پیش‌بینی شده به درستی استفاده کند، وقت اضافی و نداشتن برنامه برای آن موجب اختلال در یادگیری می‌شود. بنابراین، برنامه‌ریزان و معلمان باید به اهمیت بالای عنصر زمان در فرآیند آموزش بیندیشند. مدیریت صحیح زمان در برنامه‌های آموزشی معلمان مورد تاکید همگان است. بهره‌وری موثر از عنصر زمان در مدیریت کارآمد معلم در برنامه‌های درسی اثربخشی تدریس برای دانش‌آموزان و

- Fathi Vajargah, Kurosh. (2016). Curriculum towards new identities. Aizh. Tehran.
- Ghanai, Ali et al. (2013) revision of the curriculum design of the technical and vocational education system. Research in the 11th year curriculum number 14. 1-14.
- GROLLMANN .PHILIPP (2008) The Quality of Vocational Teachers: teacher education, institutional roles and professional reality. European Educational Research Journal Volume 7 Number 4 2008 www.worlds.eu/EERJ.
- Idris, A. and Mbudai, Y.(2017) Technical and vocational education: challenges towards youths empowerment in kano state-nigeria. 9, No.1| June 2017| ISSN 2229-8932 Journal of Technical Education and Training (JTET)
- Irvani, Shahin and Marjani, Behnaz (2014) The place of knowledge in skill learning. Culture Strategy No. 30
- Jafar Khani, Fatima. Healthy, daily. (2016) Conference on New Paradigms of Management and Behavioral Sciences."The effect of reverse education on the progress of work and technology lessons and the academic motivation of seventh grade students"
- Kiemanesh, Alireza et al. (2018). Curriculum Evaluation Outline, Tehran, Educational Research and Planning Organization.
- Liu, M., Kang, J., Cao, M., Lim, M., Ko, Y., Myers, R., and Schmitz Weiss, A. (2014). Understanding MOOCs as an emerging online learning tool: Perspectives from the students. American Journal of Distance Education, 28(3), 147-159
- Lo'pez Soblechero .Miguel Vicente, Gonza'lez Gaya. Cristina, Juan Jose' De Waard, I., Gallagher, M. S., Zelezny-Green, R., Czerniewicz, L., Downes, S., KukulskaHulme, A., and Willems, J. (2014). Challenges for conceptualising EU MOOC for vulnerable learner groups. Proceedings of the European MOOC Stakeholder Summit 2014, 33-42.
- Durrani Kamal and colleagues. (2015). Investigating the dominant approach of the curriculum from the perspective of the teachers of the state education centers of the Technical and Vocational Education Organization of the country based on the Skyro classification. Conference on skills training and employment of organizations and government and public centers, period.
- Eisner, E. (2002). Educational imagination: on the design and evaluation.
- Extract, Alireza. Et al. A comparative study of the teaching and learning process in the secondary technical and vocational education curriculum of America, England, Japan and lessons for Iran. 2013. Collection of articles of the first scientific conference on the development of technical and vocational education and work and knowledge in the horizon of Iran 2023.63-85.
- Ezzati, Mohammad Reza and colleagues. (2012). Comparison of the curriculum of the vocational and technical education course in Iran with similar courses in four other countries (America, Canada, Pakistan and Morocco). Education innovations. Summer,(2019) period 1, number 38. 67-92.
- Fathi Azar, Iskandar et al. . (2016) , examining the desirable features of the curriculum of education along with production in Kardanesh art schools. Education Technology, Volume 11, Number 4, Fall 2016, 301-313.

- technology, winter 96, period 12, number 2. 87-97
- Salehi Imran, Ibrahim. (2013) Investigating the fields and effective factors for the continuation of education in technical and professional universities, skill training magazine, winter 2013, period 1, number 2. 7-25
- The changing nature and role of vocational education and training in Europe Conceptions of vocational education and training: an analytical framework Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2017.
- Toppin. Ian.(2018) Who is Going to Build the Wall? A Building Trades Crisis in the U.S.A. International Journal for Research in Vocational Education and Training (IJRVET) Vol. 5, Issue 1, April 2018, 64-76 DOI: 10.13152/IJRVET.5.1.4
- Tousi, Amir Sohail. (2014). Investigating the position of educational technologies and improving its quality in the field of skill training. Season of Skill Training. Winter 2014. Volume 4, Number 14, 37-55
- Vaziri Serashk S.(2004) Investigating the effect of in-service training on increasing the quality of primary school education in Isfahan, Master Thesis in Educational Sciences, Faculty of Educational Sciences, Islamic Azad University, Khorasgan Branch, Isfahan, 2004
- Boss, S., and Krauss, J. (2018). Reinventing Project-Based Learning (third edition ed.). (E. Reed, and S. Argy, Eds.) Portland; Arlington: International Society for Technology in Education(ISTE)
- Boss, S., and Larmer, J. (2018). Project Based Teaching (how to create rigorous and engaging learning experiences). Alexandria; Novato, United States: The Association for Supervision and
- Herna'ndez Ramı'rez A Comparative Study of Classroom and Online Distance Modes of Official Vocational Education and Training. Plos 1 May . (2014) | Volume 9 | Issue 5 | e96052
- Maleki, Hasan. (2008). Design planning (practical guide), publication of Payam Andisheh. Tehran
- Mbeba.Benjamin. (2014) Provision of Vocational Skills Education to Orphans: Lessons from Orphanage Centres in Dar es Salaam CityTanzania. Journal of Education and Practice, v6 n15 p65-75 2015
- Mirza Mohammadi. Mohammad Hassan and colleagues. Assessment of the role of educational skills in human resource empowerment.(2013). Winter skill training . (2013), term 1, number 2-103-122
- Montazer, Gholamali and Mousavi, Seyed Ali (2012) Designing a model for evaluating the readiness of electronic skills training in Iran. Scientific Research Journal of Education Technology, Year 7, Volume 7, Number 3, Spring 2012
- Moradi Dehaghi, Shahriar and colleagues (2017). Compilation of Islamic-Iranian model of skill learning in secondary schools of the country. Research
- Moradi, Amir and Zarghami, Saeed (2017) the role of online education in fostering moral responsibility with an emphasis on the opinion of an activist-network philosopher. Two chapters of Philosophy of Education Autumn and Winter 3 (2) 2017
- Noonan. Peter, (2016). VET funding in Australia. MITCHELL POLICY PAPER
- Sadri, Abbas and colleagues (2016). The quantitative growth of the country's technical and professional graduates and the demand for skilled manpower in order to revise the curriculum. Education

- Pule', S. (2018). Curriculum components of technology education within the Maltese National minimum curriculum from year 1999 to 2018
- Kishi, N. (2020). A study of Japanese lesson study in Home Economics. *International Journal of Home Economics*
- Fathi vajargah Kouros, (2009). *Basic fundamentals and concepts of curriculum planning*, Tehran: Baal publication
- Curriculum Development(ASCD); Buck Institute for Education
- Brown, R. A., and Brown, J. W. (2010). What is technology education? A review of the "official curriculum". *The Clearing House*, 83(2), 49-53.
- Reinsfield, E. A future-focus for teaching and learning: Technology education in two New Zealand secondary schools. *Teachers and Curriculum*. 2016; 16(1): 67-76.
- Kishi, N. (2020). A study of Japanese lesson study in Home Economics. *International Journal of Home Economics*